

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Žurnāla "Latvijas Lopkopis" februāra numurā . . . 2

■ Gada ienākumu deklarācija par 2019. gadu 2

■ Kooperatīva vadība – biedru padome 4

■ Tehnisko pakalpojumu cenu apkopojums par 2019. gadu 5

■ Augu sadarbība augļu dārzā 8

■ Zviedrijas garšas un pieredzi lūkojoties 10

■ Pavasaris klāt – stādīsim mežu! 12

■ Baltijas lauksaimnieki protestē Briselē 13

■ 101 miljons Eiropas videi un klimatam 13

■ Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2020. gada aprīlī 14

■ Lai īstenotu sapņus, ir jārikojas! 15

■ Pirms laukaugu sējas aicinām noteikt sēklu kvalitāti. 16

Foto: Iveta Tomsone

AKTUALITĀTES

LLKC PALĪDZĒS GATAVOT KREDĪTA PIETEIKUMUS ALTUM

Lai sekmētu uzņēmējdarbības attīstību Latvijas lauku teritorijās un veicinātu kredītu pieejamību, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs turpmāk sniegs konsultācijas un palīdzēs sagatavot pieteikumus aizdevuma saņemšanai arī attīstības finanšu institūcijā ALTUM. To paredz abu iestāžu nupat parakstītais sadarbības līgums.

Vienošanās noslēgta, lai veicinātu kvalitatīvāk sagatavotu projektu izstrādi iesniegšanai ALTUM un ātrāku nepieciešamā finansējuma saņemšanu. Palīdzību pieteikumu

sagatavošanā varēs saņemt visos 26 LLKC reģionālajos birojos.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: "LLKC konsultanti visā Latvijā ir gatavi palīdzēt jauniem uzņēmējiem, kuri izvēlas saimniekot laukos, sagatavot kredītpieteikumu ALTUM, lai process būtu iespējami ātrāks un veicinātu iecerētā biznesa attīstību. Limits konsultāciju sniegšanai nav noteikts – centīsimies palīdzēt katram, kurš meklēs palīdzību un nodrošināsim individuālu pieeju ikvienam."

Jēkabs Krieviņš, ALTUM valdes loceklis: "Iespēju sākt un attīstīt biznesu šobrīd ir vairāk

nekā jebkad agrāk, un finanšu pieejamība ir patiesi plaša. Vienlaikus viens no biežākajiem klupšanas akmeņiem, kas labām idejām traucē īstenoties dzīvē, ir nepietiekama prasme plānot finanses un izveidot reālu naudas plūsmu. Tāpēc praktisks atbalsts, ko uzņēmējiem reģionos nodrošinās mūsu partneri LLKC, veicinās biznesa ideju sekmīgu īstenošanu."

Konsultācijas aizdevuma sagatavošanā jau ir pieejamas visos LLKC birojos: <http://llkc.lv/lv/biroji>. Konsultantu saraksts pieejams šeit: <https://ej.uz/nvku>. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" FEBRUĀRA NUMURĀ

Žurnāla februāra numurā lasiet reportāžu no Eiropā lielākās pārtikas, lauksaimniecības un dārzkopības izstādes "Zaļā nedēļa" Berlīnē. Uzzināsi, ko izstādē piedāvāja Latvija, kādas ir šā gada pārtikas tendences un kādas lauksaimniecības aktualitātes izņēmēja ES lauksaimniecības komisārs Janušs Vojechovskis, kā arī vairāku Eiropas un Vācijas lauksaimnieku organizāciju pārstāvi.

Žurnālā varat iepazīties ar Starptautiskā piena pētniecības tīkla IFCN apkopotajiem datiem par pasaules lielākajām piena lopkopības saimniecībām. Pēc IFCN datiem publikāciju sagatavojis LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons.

Saimnieku pieredzes rubrikā apraksts par Jura Pilvera dibināto saimniecību a/s "Ziedi JP", kas vienīgā no Latvijas šobrīd iekļauta Nīderlandes Vāgeningenas universitātes izveidotajā nākotnes saimniecību tīklā "The Lighthouse Farms" jeb "Bāku saimniecības". Šī tīkla mērķis ir apzināt saimniecības visā pasaulē, kas strādā 2050. gada līmenī, sasiedzot emisiju neitrālas saimniekošanas kritērijus.

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija

Dreijere pēc Lauksaimniecības datu centra informācijas apkopojusi labākos piensaimniecību ganāmpulkus Latvijā, vērtējot lielākos izslaukumus pēc saunas koriģētā piena. Ikvienam lopkopības saimniecības īpašniekam būs interesanti iepazīties ar S. Dreijeres ieteikumiem pakaišu materiāla izvēlē.

Veterinārajā rubrikā lasiet LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas rakstus par govju respiratori sincitiālo vīrusu jeb BRSV, kā arī par teļu kriptosporidiozi jeb jaundzimušo caureju.

Aitkopjiem noderēs gan L. Plītas raksts par to, kā aprūpēt teļus pēc pārdošanas sezonas, gan arī žurnālistes Ilzes Galkinas saimnieku pieredzes apraksts par ļaudonieti Lienī Ceru-Kronbergu, kura audzē aitas un no aitu vilnas kārsuma gatavo lielisku produkciju – sākot no lielām segām līdz pat bēbīšu mantiņām.

Putnkopjiem iesakām iepazīties ar Latvijas Olu un putnu gaļas asociācijas pārstāves Annas Ērlihas rakstu, kāpēc putniem rodas salmonella un kā to apkarot. Turpat arī raksts par Latvijā uzsāktu cukurvistiņu tīršķirnes saglabāšanas un atjaunošanas programmu.

Zirgkopības rubrikā žurnālistes Daces Milleres apraksts par SIA "Zirgautzētava Kocēni" vienu no

īpašniecēm Maiju Kleinbergu, kura nule kā saņēmusi Latvijas Jātnieku federācijas balvu par mūža ieguldījumu jāšanas sporta attīstībā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2020_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

GADA IENĀKUMU DEKLARĀCIJA PAR 2019. GADU

Sākot ar 1. martu, var iesniegt gada ienākumu deklarāciju par 2019. gadu. Ja gada ienākumu deklarācija par 2019. gadu ir jāiesniedz obligāti, tad iesniegšanas termiņš ir no 2020. gada 1. marta līdz 2020. gada 1. jūnijam (ja taksācijas gada ienākumi pārsnieguši 62 800 eiro – no 1. aprīļa līdz 1. jūlijam).

Atgādinu personu loku, kurām gada deklarācija jāiesniedz obligāti:

- saimnieciskās darbības veicēji;
- personas, kuras guvušas ienākumus ārvalstīs (izņemot algota darba ienākumu ES dalībvalstīs);
- personas, kuras guvušas ienākumus uz kuģa starptautiskajos pārvadājumos;
- personas, kuras guvušas ar IIN ne-

aplierkamos ienākumus, ja ienākuma apmērs pārsniedzis 10 000 eiro (piem., ienākums no personīgās mantas pārdošanas);

- personas, kuras guvušas ienākumu, no kura izmaksas brīdī nodoklis nav ieturēts;
- ja rodas pienākums piemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli saistībā ar progresīvās likmes piemērošanu (20% – ienākumam līdz 20 004 eiro, 23% – ienākumam, kas pārsniedz 20 004 eiro, bet nepārsniedz 62 800 eiro, 31,4% – ienākumam, kas pārsniedz 62 800 eiro);
- ja rodas pienākums piemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli saistībā ar gada diferencētā neaplierkamā minimuma piemērošanu.

Gada ienākumu deklarācijas veid-

lapa ir apstiprināta ar MK 30.10.2018. noteikumiem Nr. 662.

Saimnieciskās darbības veicēji aizpilda deklarācijas D3 vai D3¹ pielikumu. Divkārtšās grāmatvedības kārtotājiem papildus gada ienākumu deklarācijai jā-sagatavo arī individuālā komersanta finanšu pārskats, kas sastāv no ieņēmumu un izdevumu pārskata un bilances.

Atgādināšu dažas būtiskas nianses, kas jāņem vērā saimnieciskās darbības veicējiem, aprēķinot taksācijas gada ar IIN apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības:

1) pamatlīdzekļiem likuma "Par IIN" 11.5 pantā ir noteiktas nolietojuma aprēķināšanas metodes (lineārā un degresīvā), kā arī nolietojuma aprēķi-

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

nāšanas likmes, kuras drīkst mainīt ne biežāk kā 10 gadus;

2) pamatlīdzekļu sastāvā drīkst iekļaut inventāru, kura vērtība pārsniedz 1000 eiro;

3) saimnieciskās darbības izdevumi iedalīti divās grupās – tādi, ko deklarācijā drīkst iekļaut pilnā apmērā, un tādi, kurus deklarācijā iekļauj 80% apmērā no taksācijas gada ieņēmumiem.

Saimnieciskās darbības izdevumu veidi, kuri ar saimniecisko darbību saistītajos izdevumos ir iekļaujami pilnā apmērā:

1) darba alga un darba devēja VSA-OI, tai skaitā solidaritātes nodoklis, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem;

2) nekustamā īpašuma nodoklis;

3) pamatlīdzekļu nolietojums, kas aprēķināts saskaņā ar likuma "Par IIN" 11.⁵ pantu;

4) kompensācijas īrniekiem par dzīvojamo telpu atbrīvošanu un īres līguma laušanu sakarā ar dzīvojamās telpas kapitālremontu vai telpu pārbūvi saimnieciskās darbības veikšanai.

To, kā izdevumu ierobežojumu apmērs ietekmē ar IIN apliekamo ienākumu, nodokļa maksātāji jau izjuta, sagatavojot gada ienākumu deklarāciju par 2018. gadu. Īpaši jūtams tas noteikti bija tiem nodokļu maksātājiem, kas darbojās nozarēs, kas nav saistītas ar lauksaimniecību un attiecīgi nesaņem lauksaimniekiem paredzētos atbalsta maksājumus.

D3¹ pielikums tiek aizpildīts, vadoties no IK ieņēmumu un izdevumu pārskata, pamatlīdzekļu uzskaites reģistriem un ierakstiem grāmatvedības kontos. Tā kā raksta sagatavošanas brīdī gada ienākumu deklarāciju EDS vēl sagatavot nav iespējams, tad nevaru izvērtēt, vai ir novērstas visas tās problēmas, kas šajā pielikumā bija 2018. gada deklarācijā.

D3 pielikumu aizpilda, izmantojot informāciju no "Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla", pamatlīdzekļu uzskaites reģistriem un krājumu inventarizācija saraksta. Žurnālā gada laikā visi izdevumi jau noteikti ir uzskaitīti sadalījumā gan pa nozarēm, gan arī atkarībā no tā, vai piemērojami pilnā vai 80% apmērā. Ieteiktu IIN žurnālā arī proporcionāli sadalāmajiem izdevumiem žurnāla aili sadalīt divās apakšailēs – pilnā un ierobežotā apmērā piemērojamiem. Nākamais solis deklarācijas sagatavošanā – proporcionāli sadalāmo izmaksu

Izdevumu precizēšana

Nr. p. k.	Nosaukums	Lauksaimnieciskā ražošana		Citi saimnieciskās darbības veidi	
		Pilnā apmērā (100%)	Iekļaujami ierobežotā apmērā (80%)	Pilnā apmērā (100%)	Iekļaujami ierobežotā apmērā (80%)
1.	Taksācijas gada izdevumi				
2.	Izdevumi, kas izdarīti taksācijas gadā, bet attiecas uz nākamajiem gadiem	x		x	
3.	Izdevumi, kas izdarīti iepriekšējos gados, bet attiecas uz taksācijas gada ieņēmumiem	x		x	
4.	Krājumu atlikums taksācijas gada sākumā	x		x	
5.	Krājumu atlikums taksācijas gada beigās	x		x	
6.	Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums		x		x
7.	Valsts soc. apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas izdarītas taksācijas g., bet attiecas uz iepriekšējiem g.		x		x
8.	Valsts soc. apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas izdarītas nākamajā gadā, bet attiecas uz taksācijas g.		x		x
9.	Precizētie taksācijas gada izdevumi 100% (1. + 6. – 7. + 8. rinda)		x		x
10.	Precizētie taksācijas gada izdevumi 80% (1. – 2. + 3. + 4. – 5. rinda)	x		x	

sadalīšana, attiecinot uz lauksaimniecības un uz citu nozaru ieņēmumiem.

Proporcionālo izmaksu sadalīšana tiek veikta atbilstoši ieņēmumu īpatsvaram. Ja, piemēram, ieņēmumi no lauksaimniecības ir 10 000 eiro, ieņēmumi no citām nozarēm 2000 eiro, proporcionāli sadalāmās izmaksas 5000 eiro, tad izmaksu sadalīšana veicama šādi:

- izrēķina lauksaimniecības ieņēmumu īpatsvaru kopējos ieņēmumos $10\,000 / (10\,000 + 2000) \times 100 = 83,33\%$;
- citu nozaru ieņēmumu īpatsvars $100 - 83,33 = 16,67\%$;
- proporcionāli sadalāmās izmaksas, kas attiecas uz lauksaimniecību $5000 \times 83,33 / 100 = 4166,50$ eiro;
- proporcionāli sadalāmās izmaksas, kas attiecas uz citām nozarēm $5000 - 4166,50 = 833,50$ eiro.

Pēc inventarizācijas rezultātu apkopšanas un pamatlīdzekļu nolietojuma aprēķināšanas veic žurnālā uzskaitīto izdevumu precizēšanu. Lai izdevumu precizēšanā kāds postenis neaizmirstas, var izmantot VID metodiskajā materiālā piedāvāto izdevumu precizēšanas tabulu.

Vēl nedaudz būtiskas informācijas deklarācijas aizpildītājiem – saimnieciskās darbības veicējiem:

- ar IIN neapliekamais ienākums no lauksaimnieciskās darbības ir 3000 eiro;
- ar IIN apliekamajā ienākumā neiekļauj summas, kas saņemtas kā valsts vai ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai;
- izdevumu ierobežojumu 80% apmērā nepiemēro maksātājiem par pirmo taksācijas gadu, kurā reģistrēta saimnieciskā darbība, un par nākamā taksācijas gadu, kā arī par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigts likvidācijas process;

- ja taksācijas gadā nav maksāts iedzīvotāju ienākuma nodoklis vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem, vai valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas par sevi kā pašnodarbinātu personu un no saimnieciskās darbības netiek aprēķināts IIN, ir jāreķinās ar minimālo nodokli 50 eiro apmērā (minimālā nodokļa aprēķins netiek piemērots par pirmo taksācijas gadu, kurā veikta saimnieciskās darbības reģistrācija, un par nākamā taksācijas gadu, kā arī par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigts likvidācijas process.)

Pašnodarbinātā iemaksas pensiju apdrošināšanai

Lauksaimniekiem atgādinu, ka līdz 15. aprīlim, iesniedzot ziņojumu par pašnodarbinātā VSAOI 2020. gada 1. ceturksnī, jānorāda arī par 2019. gadu gūtais ienākums no lauksaimnieciskās darbības, no kura jāmaksā 5% pensiju apdrošināšanai.

Par gadu kopumā 5% aprēķins veicams tikai ienākumam no lauksaimniecības. Ja tiek gūti ienākumi no citām nozarēm, tad 5% pensiju apdrošināšanai aprēķina par katru ceturksni visa gada laikā.

Lai vieglāk izprast, kā 5% iemaksu aprēķins veicams, var izmantot VID sagatavoto metodisko materiālu: https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/1003-mm_pasnodarbinata_obligatas_iamaksas_003_002.pdf **LL**

Linda PURIŅA,
LLKC grāmatvedības eksperte, sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

KOOPERĀCIJA

KOOPERĀTĪVA VADĪBA – BIEDRU PADOME

Biedriem ir apzinīgi jāizvēlas padomes locekļi – lai arī kooperatīvs ir biedru īpašums un demokrātiski kontrolēts (viens biedrs – viena balss) uzņēmums, biedri nevar tieši pieņemt visus lēmumus. Tāpēc viņi no sava vidus ievēl padomes locekļus, kuriem uztic kooperatīva vadību.

Gan kooperatīva, gan cita veida uzņēmuma padomes (daži tos sauc par valdes locekļiem, citi par – direktoriem, bet būtiski ir, ka tie ir biedru pārstāvji) uzdevums ir pārstāvēt īpašnieku intereses. Divi galvenie padomes pienākumi ir noteikt uzņēmuma prioritātes un pārraudzīt vadību, īstenojot šīs prioritātes.

Uzņēmuma prioritātes parasti ir vērstas uz to, kā biznesa palielinās akciju vērtību īpašniekiem, kooperatīviem – kā palielināt biedru labumu (uzlabot, nodrošināt biedru konkurētspēju, izmantojot kooperatīva sniegtos pakalpojumus un produktus).

Kooperatīva biedru **padomes mērķis ir noteikt un pārraudzīt kooperatīva misiju, vērtības un mērķus**, izstrādāt kooperatīva darbības stratēģiju – darbības politiku, kas veicina kooperatīva attīstību, spējot risināt draudīgas situācijas vai arī saskatīt un izmantot iespējas. Padome nosaka misiju, vīziju un vērtības, kas noteiks, kā uzņēmums radīs labumu saviem biedriem. Kaut arī vērtības radīšana ir svarīgs mērķis, tā jāveic likumīgi, ilgtspējīgi un ētiski.

Otrs svarīgs padomes darbs ir pārraudzīt, kā tiek īstenots tās redzējums. Tas notiek, pieņemot vadītāju (bieži vien to sauc par valdes priekšsēdētāju, izpilddirektoru, ģenerāldirektoru jeb CEO). Izpilddirektors pārvalda uzņēmuma ikdienas darbību, padome viņam sniedz vadlīnijas un politikas nostādnes, kas ir jāievēro. Turklāt kooperatīva izpilddirektoram ir jāapvieno gan kooperatīva vērtības, gan kooperatīva kā uzņēmuma attīstība. Šāda vadītāja atrašana, kas spēj apvienot šīs abas lietas, ir vitāli svarīga kooperatīva attīstībā.

Padomi vada priekšsēdētājs, kurš vada padomes sēdes un nodrošina vienmērīgu grupas darbību. Biedru padomes vadītāju var dēvēt arī par

prezidentu. Padomes locekļi tiek aicināti (mudināti) apspriest kooperatīva darbības ceļu. Tomēr, **tiklīdz notikusi balsošana un padome pieņēmusi lēmumu, tas ir padomes kopīgais lēmums** un ārpus padomes sanāksmes neklājas to pārrunāt. Par labo praksi tiek uzskatīts, ja visi padomes locekļi atbalsta lēmumu, tam ir jābūt arī pietiekami izskaidrotam un visiem saprotamam. Padomes kā vienotas grupas tēls ir būtisks kopējā kooperatīva publiskajā tēlā, ietverot sevī uzticēšanos, stabilitāti, pārdomātu vadību, drošību.

Pastāv vairākas būtiskas atšķirības starp kooperatīvu padomēm un investora uzņēmumu padomēm:

1. Uzņēmumu padomes locekļi ir augsta līmeņa profesionāli finanšu, vadības un ekonomikas jomās, kooperatīvu padomes locekļiem parasti nav tik augsta profesionāla izglītība un pieredze lielo korporāciju pārvaldībā.

2. Otrs būtisks jautājums ir atalgojums – uzņēmumu padomes locekļi saņem augstu atalgojumu, kooperatīvos padomes locekļi pārsvarā strādā brīvprātīgi.

3. Tomēr kooperatīvu padomes spēks slēpjas tajā, ka tā ir no biedru vidus, tādējādi vislabāk izprot biedru vajadzības – gan kā īpašnieku, gan kā klientu, un spēj piedāvāt labākos risinājumus. Uzņēmumi šo cenšas risināt ar klientu aptaujām, bet kooperatīvs šīs vajadzības sajūt pirmais.

4. Vēl viens pozitīvs aspekts ir kooperatīva padomes locekļu dažādība – tā kā kooperatīva padome ir demokrātiski ievēlēta no biedru vidus, viņi var dot savas zināšanas un pieredzi kā kooperatīva pakalpojumu lietotājs. Tas ļauj kooperatīva padomei skatīties

uz jautājumiem un risināt tos ar dažādiem skatījumiem.

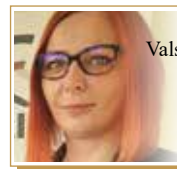
Augsti apmācītu padomes locekļu ar specializētām zināšanām trūkums, no vienas puses, var palielināt informācijas asimetriju (vienai pusei ir lielāka informācija un izpratne nekā otrai) starp padomi un vadību, un dažos gadījumos rezultāts var būt pielāgošanās/pakļaušanās tai. No otras puses, tā kā padomes locekļi izmanto kooperatīva pakalpojumus, tiem parasti ir laba izpratne par kooperatīva darbību, kā rezultātā viņi var labāk pārraudzīt tās darbību. Līdzsvara panākšana starp šīm divām iezīmēm ir galvenais kooperatīva pārvaldības elements.

Ievēlēt spēcīgu kooperatīva padomi

Kooperatīva padomi parasti ievēl atklātās vēlēšanās, kur katram biedram ir viena balss (lai gan otrā līmeņa kooperatīvos bieži izmanto atšķirīgu balsošanas struktūru). Ļoti mazos kooperatīvos liela daļa biedru varētu nokļūt padomē. Lielākos var būt izstrādāti noteikumi, kritēriji, kas var darboties padomē. Pēc ārvalstu pieredzes, šie kritēriji bieži ietver noteiktu biedra kooperatīva pakalpojumu izmantošanas apjomu vai biedra darbības ilgumu kooperatīvā. Padomēm var būt arī noteiktas prasības dažādu reģionu vai biedru grupu pārstāvēšanai. Tas tiek darīts cerībā, ka padomē varētu ievēlēt vairāk augsti kvalificētu padomes locekļu. Dažos Igaunijas kooperatīvos ir noteikts, ka uz katru padomes locekļa vietu ir jābūt vismaz diviem pretendentiem.

Viens no īpašajiem kooperatīva padomes izaicinājumiem ir attīstīt dalībnieku prasmes, lai efektīvi vadītu kooperatīvu, paplašinot klātesošo speciālo zināšanu un pieredzes klāstu.

Lai uzlabotu padomes profesionalitāti, jaunais Kooperatīvo sabiedrību likums paredz iespēju padomē ievēlēt arī pārstāvi, kas nav kooperatīva biedrs, bet šāda kārtība jāparedz kooperatīva Statūtos. **LL**

Liene FELDMANE,
Valsts Lauku tīkla Sekretariāta
lauku attīstības eksperte
e-pasts:
liene.feldmane@llkc.lv
tālr. 63050220

EKONOMIKA

TEHNISKO PAKALPOJUMU
CENU APKOPOJUMS PAR 2019. GADU

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Ekonomikas nodaļa apkopusi tehnisko pakalpojumu cenas par 2019. gadu. Cenu apkopojums tiek veikts, pamatojoties uz novadu lauku attīstības konsultantu iesūtīto informāciju par 47 dažādu tehnisko pakalpojumu cenām visos Latvijas reģionos 2019. gadā.

Tehnisko pakalpojumu cenas veidojas, saskaitot degvielas, darbaspēka un pamatlīdzekļu nolietojuma izmaksas, kā arī pakalpojuma sniedzēja vēlamā peļņu. Tehnisko pakalpojumu cenas norādītas bez pievienotās vērtības nodokļa (bez PVN).

Atsevišķās pozīcijās pakalpojumu cenas 2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu, ir krasi mainījušās. Bet vairumā gadījumu tās ir saglabājušās aptuveni līdzīgā līmenī, kā tas bija 2018. gadā. Salīdzinot reģionu līmenī, vidēji viszemākais populārāko pakalpojumu cenu līmenis ir Vidzemē un Kurzemē, savukārt visaugstākais – Zemgalē.

Lielākais cenu palielinājums 2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu, bijis šķīvošanai (+15,98%), kravu pārvadājumiem ar smago automobili, kura kravnesība ir no 1,5 līdz 10 ton-

nām (+14,72%), sniega šķūrešanai (+11,52%) un skābsiena rituļu ietīšanai plēvē (+9,59%). Savukārt lielākais cenu samazinājums bijis: šķeldošanai (-21,68%), pievelšanai (-19,85%), siena presēšanai ķīpās (-19,38%) un kartupeļu novākšanai ar kombainu (-12,69%) (skatīt 1. tabulu).

Šķīvošanai vidējā pakalpojuma cena pieaugusi, jo daudzi pakalpojuma sniedzēji šķīvošanu veic ar mazizmēra agregātiem, līdz ar to arī darba ražīgums ir mazāks un pakalpojums dārgāks. Kravas pārvadājumiem cenu kāpums visticamāk ir saistīts ar degvielas cenu kāpumu. Šķeldošanai cena samazinājusies, jo ir palielinājies pakalpojuma piedāvājums, savukārt pievelšanai un siena presēšanai ķīpās pakalpojuma cenas ir samazinājušās, jo šiem pakalpojumiem ir mazinājies pieprasījums. Pakalpojuma cena presēšanai ķīpās tika iegūta tikai no Latgales reģiona pakalpojumu sniedzējiem, jo citos reģionos informācija par šāda pakalpojuma sniegšanu nebija pieejama.

Tehnisko pakalpojumu cenu izmaiņas 2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu, redzamas 1. tabulā: cenas, kas palielinājušās, iekrāsotas sārtā krāsā, cenas, kas samazinājušās, – zilā.

Populārāko tehnisko pakalpojumu cenu līmenis reģionos ir atšķirīgs (skatīt 2. tabulu). Vidēji viszemākais cenu līmenis ir Vidzemē, bet turpat blakus ir pēdējo 3 gadu zemāko cenu īpašniece Kurzeme. Savukārt visaugstākais cenu līmenis 2019. gadā bija Zemgalē.

Secinām, ka viena pakalpojuma cenas reģionos ļoti krasi atšķiras. Vislielākās cenu atšķirības bijušas: graudu tīrīšanai (Zemgalē: 1,37 eiro/t, Pierīgā: 4,31 eiro/t, kas ir trīs reizes vairāk), graudu kaltēšanai (Zemgalē: 2,83 eiro/t%, Latgalē: 6,33 eiro/t%, kas ir par 124% vairāk), sniega šķūrešanai (Pierīgā: 18,07 eiro/km, Kurzemē: 10,67 eiro/km, kas ir par 69% vairāk), organisko mēsļu izkliešanai (Kurzemē: 2,19 eiro/t, Pierīgā: 3,65 eiro/t, kas ir par 67% vairāk), šķīvošanai (Kurzemē: 26,50 eiro/ha, Zemgalē: 40,75 eiro/ha, kas ir par 54% vairāk).

Lai cenu atšķirības starp reģioniem būtu vieglāk analizēt, sārtā krāsā iekrāsotas tās cenas, kas ir vismaz par 15% lielākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā, zilā krāsā iekrāsotas tās cenas, kas ir vismaz par 15% mazākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā.

► 6. lpp.

Foto: Jānis Kazānieks

1. tabula

Tehnisko pakalpojumu vidējo cenu salīdzinājums Latvijā 2019. un 2018. gadā

N.p.k.	Tehniskie pakalpojumi	Mērvienība	Vidējā cena 2019. g.	Vidējā cena 2018. g.	Cenu izmaiņas 2019. g. pret 2018. g., %	Maksimālā cena 2019. g.	Minimālā cena 2019. g.
1	Šķīvošana	eiro/ha	35,12	30,28	15,98	40,75	26,50
2	Organisko mēsļu izkliešana	eiro/t	2,85	2,81	1,52	3,65	2,19
3	Aršana	eiro/ha	49,82	48,37	3,00	54,73	45,36
4	Kultivēšana	eiro/ha	31,42	29,48	6,57	32,94	29,16
5	Dzīļirdināšana	eiro/ha	43,42	46,38	-6,38	50,00	29,50
6	Frēzēšana	eiro/ha	39,85	37,61	5,96	47,50	30,00
7	Šūķšana	eiro/ha	23,93	23,64	1,22	26,00	22,43
8	Augsnes kombinētā pirmsējas apstrāde	eiro/ha	38,77	36,46	6,34	50,00	34,52
9	Graudaugu sēšana	eiro/ha	28,97	28,69	0,96	30,72	25,50
10	Kombinētais agregāts (augšnes apstrāde+sēšana)	eiro/ha	48,14	44,91	7,18	57,50	41,99
11	Tiešā sēja	eiro/ha	28,38			29,50	25,00
12	Pievelšana	eiro/ha	15,12	18,86	-19,85	20,00	10,00
13	Sējumu ecēšana	eiro/ha	17,20	18,14	-5,18	17,75	15,00
14	Kartupeļu stādīšana	eiro/ha	62,99	62,40	0,94	80,00	58,00
15	Kartupeļu vagošana	eiro/ha	26,50	26,67	-0,64	30,00	25,00
16	Smidzināšana (traktorvilkmes) (bez AAL izmaksām)	eiro/ha	19,75	19,94	-0,93	22,27	18,17
17	Minerālmēsļu izkliešana (bez min. mēsļu izmaksām)	eiro/ha	17,22	17,86	-3,60	21,25	14,08
18	Zāles pļaušana	eiro/ha	34,17	32,16	6,26	35,45	32,95
19	Ganību apļaušana	eiro/ha	28,13	27,49	2,33	32,50	26,20
20	Grāvjamu un ceļmalu apļaušana	eiro/h	27,79	25,77	7,85	35,50	21,67
21	Vālošana - ārdīšana	eiro/ha	22,49	23,32	-3,55	24,00	15,00
22	Presēšana ķīpās (siens)**	eiro/ha	32,25	40,00	-19,38	32,25	32,25
Presēšana rituļos:							
23	siens	eiro/gab.	4,50	4,88	-7,86	5,14	4,08
24	siens	eiro/ha	32,50	37,08	-12,35	35,00	25,00
25	skābsiens (ieskaitot plēvi un tīklu)	eiro/gab.	14,93	14,05	6,24	16,20	12,14
26	Skābsiena rituļu ietīšana plēvē (bez plēves izmaksām)	eiro/gab.	3,79	3,46	9,59	4,75	2,25
27	Zāles smalcināšana (piekabināms smalcinātājs)	eiro/ha	37,31	34,70	7,51	50,00	34,50
28	Graudaugu kulšana	eiro/ha	64,74	62,57	3,47	69,19	59,71
29	Rapša kulšana	eiro/ha	67,70	68,81	-1,62	73,33	63,33
30	Kartupeļu lakstu pļaušana	eiro/ha	26,28	29,92	-12,16	50,00	23,78
31	Kartupeļu kratīšana	eiro/ha	87,91	83,33	5,50	102,92	50,00
32	Kartupeļu novākšana ar kombainu	eiro/ha	212,11	242,93	-12,69	300,00	193,33
33	Graudu kaltēšana	eiro/t%	4,09	4,07	0,60	6,33	2,83
34	Graudu tīrīšana	eiro/t	3,29	3,36	-2,13	4,31	1,37
35	Graudu malšana	eiro/t	18,82	20,06	-6,18	25,00	11,79
36	Graudu kodināšana (bez kodnes izmaksām)	eiro/t	15,98	16,33	-2,14	20,00	8,00
Traktoru noma							
37	līdz 40 Zs*	eiro/h	17,50	17,40	0,57	20,00	10,00
38	40–80 Zs	eiro/h	19,74	18,23	8,26	26,35	13,40
39	81–130 Zs	eiro/h	24,23	23,01	5,29	27,67	21,75
40	131–180 Zs	eiro/h	26,75	26,67	0,30	31,25	22,00
41	181–250 Zs	eiro/h	27,46	27,67	-0,76	31,00	26,00
42	virš 250 Zs	eiro/h	31,40	29,40	5,37	32,50	30,00
Kravas automobīlis (kravnesība)							
43	1,5–10,0 t	eiro/km	0,88	0,77	14,72	1,00	0,70
44	virš 10,0 t	eiro/km	0,99	0,95	4,16	1,10	0,90
45	Sniega šķūrešana	eiro/h	27,00	24,21	11,52	34,08	18,71
46	Sniega šķūrešana	eiro/km	12,42	12,05	3,08	18,07	10,67
47	Šķeldošana	eiro/m3	3,57	4,56	-21,68	4,00	3,50

* Zs – Zirgspēki

** Cenas tikai par Latgales reģionu

Pakalpojumi, kuru cenas 2019. gadā ir samazinājušās, salīdzinot ar 2018. gadu

Pakalpojumi, kuru cenas 2019. gadā ir palielinājušās, salīdzinot ar 2018. gadu

5. lpp.

Atšķirība tehnisko pakalpojumu cenās reģionos pastāv vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, cenu līmeni var ietekmēt lauksaimniecības specializācija reģionos. Otrkārt, tā var būt pakalpojumu piedāvājuma un pieprasījuma attiecība konkrētai tehniskajai operācijai. Ja konkrētā pakalpojuma piedāvājums reģionā ir lielāks par pieprasījumu, tad pakalpojuma tirgus cena būs zemāka. Ja pieprasījums pēc pakalpojumiem pārsniedz piedāvājumu, tad pakalpojuma tirgus cena ir augstāka. LLKC novadu lauku attīstības speciālisti, kuri piedalījās tehnisko pakalpojumu cenu apkopošanā, apstiprina, ka ir tehniskās operācijas, kurām pakalpojumu sniedzēju skaits novados ir ļoti mazs, līdz ar to arī konkrēto pakalpojumu cenas ir augstākas.

Vēl tehnisko pakalpojumu cenas ir atkarīgas no tā, cik liels darba apjoms jāveic – cik liela platība vai produkcijas apjoms jāapstrādā. Jo mazāka platība vai produkcijas daudzums jāapstrādā, jo pakalpojuma cena par vienu vienību ir lielāka. Dažkārt var rasties situācija, ka, sniedzot pakalpojumu mazu platību apstrādāšanai, ilgāks laiks aiziet pārbraucienā un tehnikas sagatavošanā darba veikšanai nekā pašam veicamajam darbam. Šādos gadījumos arī sniegto pakalpojumu cenas būs augstākas, kā apstrādājot lielas platības.

Arī šogad pašu izplatītāko tehnisko pakalpojumu tirgus cenām pievienojam tehnisko operāciju veikšanas izmaksas, ko aprēķinājis LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs Jānis Kažotnieks. Pašizmaksas pozīcijas ir tehnikas nolietojums, darbaspēka izmaksas, degvielas izmaksas, remontu un apkopju izmaksas (2 līdz 6% no tehnikas vērtības).

Tehnikas nolietojums aprēķināts, pamatojoties uz vidējo tehnikas tirgus cenas un lietotas tehnikas pārdošanas vērtības starpību. Tehnikas izmantošanas laiks ir pieņemts 6 līdz 7 gadi. Darbaspēka izmaksas aprēķinātas, izmantojot darbaspēka stundas bruto tarifa likmi – 7 eiro/h. Dīzeļdegvielas patēriņš piemērots sekojoši: aršanai 19 litri/h, kultivēšanai 18 litri/h, graudaugu sējai ar kombinēto agregātu 21 litrs/h, smidzināšanai 9 litri/h, minerālmēsļu izkliešanai 9 litri/h, pļaušanai 12 litri/h, presēšanai 12 litri/h, kulšanai 41 litrs/h.

7. lpp.

6. lpp.

Izmantojot iepriekš minētos datus, iegūtas tehnisko pakalpojumu pašizmaksas, kas redzamas 3. tabulā.

Analizējot 3. tabulas datus, redzam, ka visām operācijām tehnoloģiju pakalpojumu tirgus cenas ir lielākas par pašizmaksām. Dažām tehniskajām operācijām, piemēram, aršanai un graudaugu sējai ar kombinēto agregātu izmaksu starpība ir nedaudz lielāka kā 10%, bet smidzināšanai un minerālmēslu izkliešanai starpība izmaksās ir vairāk kā 60%. Naudas izteiksmē būtiskākās atšķirības ir kultivēšanai, kur vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 18,42 eiro pārsniedz pašizmaksu, zāles pļaušanai, kur vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 13,56 eiro pārsniedz pašizmaksu, un smidzināšanai, kur vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 13,19 eiro pārsniedz pašizmaksu.

Pašizmaksu un tirgus izmaksu starpības varētu būt skaidrojamas ar jau iepriekš minēto faktoru – pieprasījuma un piedāvājuma attiecību tirgū. Ja pieprasījums pēc konkrētā tehniskā pakalpojuma ir lielāks nekā piedāvājums, tehniskā pakalpojuma sniedzējs var palielināt cenu, nosakot augstāku iegūstamās peļņas procentu. Cenu starpību var ietekmēt arī agregāta izvēle, jo pakalpojumiem cenas ir vidējās valstī, bet pašizmaksas aprēķinam tiek izmantots konkrēts agregāts, kas ir optimāls konkrētās operācijas veikšanai. Aprēķinā iekļautā tehnika ir bāzēta uz aptuveni 300 ha lielu saimniecību.

Ja vēlaties aprēķināt tehnikas izmaksas savā saimniecībā, esat aicināti izmantot LLKC izstrādāto tehnikas izmaksu aprēķināšanas rīku, kas pieejams LLKC mājaslapā sadaļā "Node-rīgi", apakšsadaļā "Tehnikas izmaksu aprēķins", tiešsaistes adrese: http://laukutikls.lv/riki/tehnikas_aprekins/.

Ja rodas jautājumi par tehnisko pakalpojumu vidējām cenām, sazinieties ar ekonomikas konsultantu Kristapu Vītoli (mob. tālr. 26030123, e-pasts: kristaps.vitols@llkc.lv). Savukārt par tehnikas izmaksu aprēķiniem varat sazināties ar Jāni Kažotnieku (tālr. 63050220, mob. tālr. 26660676, e-pasts: janis.kazotnieks@llkc.lv).

Kristaps VĪTOLS,
LLKC ekonomikas konsultants
e-pasts:
kristaps.vitols@llkc.lv
tālr. 26030123

2. tabula

Vidējās tehnisko pakalpojumu cenas Latvijā 2019. gadā reģionu griezumā

N.p.k.	Tehniskie pakalpojumi	Mērvienība	Pierīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale
	1	2	3	4	5	6	7
1	Šķīvošana	eiro/ha	37,22	31,44	26,50	40,75	36,25
2	Organisko mēslu izkliešana	eiro/t	3,65	2,96	2,19	3,06	2,78
3	Aršana	eiro/ha	49,35	45,36	54,73	52,83	47,00
4	Kultivēšana	eiro/ha	30,71	31,21	29,16	31,25	32,94
5	Šūkšana	eiro/ha	23,33	24,17	26,00	25,00	22,43
6	Graudaugu sēšana	eiro/ha	28,75	28,27	25,50	28,50	30,72
7	Kombinētais agregāts (augšnes apstrāde+sēšana)	eiro/ha	52,86	41,99	52,73	57,50	44,00
8	Smidzināšana (traktorvilkmes)	eiro/ha	18,25	19,17	18,68	18,17	22,27
9	Minerālmēslu izkliešana	eiro/ha	16,25	16,38	14,08	21,25	19,25
10	Zāles pļaušana	eiro/ha	34,55	34,22	32,95	35,45	33,95
11	Vālošana – ardišana	eiro/ha	21,67	22,47	15,00	24,00	23,24
Presēšana rituļos:							
12	siens	eiro/gab.	4,08	4,42	4,16	4,40	5,14
13	skābsiens (ieskaitot plēvi un tīklu)	eiro/gab.	12,14	15,26	14,93	16,20	15,53
14	Graudaugu kulšana	eiro/ha	66,00	61,03	67,83	69,19	59,71
15	Rapša kulšana	eiro/ha	63,33	73,33	66,00	72,50	67,40
16	Graudu kaltēšana	eiro/t%	3,70	4,20	3,47	2,83	6,33
17	Graudu tīrīšana	eiro/t	4,31	2,92	3,78	1,37	3,90
Traktoru noma							
18	81–130 Zs	eiro/h	23,83	23,44	27,67	25,18	21,75
19	Sniega šķūrešana	eiro/km	18,07	13,41	10,67	11,19	10,71

 cenas, kas ir vismaz par 15% mazākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā
 cenas, kas ir vismaz par 15% lielākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā

3. tabula

Tehnisko operāciju veikšanas izmaksas un vidējo tirgus cenu salīdzinājums Latvijā 2019. gadā

N.p.k.	Tehniskās operācijas	Operācijas veikšanas izmaksas, eiro/ha	Pakalpojuma cena 2019. gadā, eiro/ha	Pakalpojumu cenu un operāciju izmaksu starpība, eiro/ha
1	Aršana (4 korpusu)	44,56	49,82	5,26
2	Kultivēšana (4–6 metri)	13,00	31,42	18,42
3	Graudaugu sēja ar kombinēto agregātu	41,54	48,14	6,60
4	Smidzināšana (12 metri)	6,56	19,75	13,19
5	Minerālmēslu izkliešana	6,21	17,22	11,01
6	Pļaušana ar traktoram piekabināmo pļaujmašīnu	20,61	34,17	13,56
7	Presēšana rituļos	25,32	32,50	7,18
8	Graudaugu kulšana	53,83	64,74	10,91

DĀRZKOPĪBA

AUGU SADARBĪBA AUGĻU DĀRZĀ

Esam pieraduši pie augļu dārziem, kuros attiecīgos kvartālos ir sastādītas atsevišķas augļu koku sugas. Kvartālu platība var svārstīties, bet tā nav mērāma daudzu hektāru platībā. Neskatoties uz augu dažādību starpkvartālu stādījumos, kopumā tomēr vienas sugas īpatsvars ir ļoti liels. Mērķis iegūt augstas ražas tiek sasniegts, taču tam līdzī nāk arī ēnas puse. Šādos augļu dārzos un arī ogulāju laukos ir milzīga barības bāze, lai vairotos dažādi kaitīgie organismi – slimības un kaitēkļi.

Pastāvīgi tiek strādāts, lai situāciju uzlabotu – izmēģinot dažādus fitosanitāros pasākumus, tiek ielabotas augsnes, tiek sabalansēti mēslojumi. Rūpīgi tiek izstrādātas visdažādākās stratēģijas kaitīgo organismu ierobežošanai. Sevišķa uzmanība tiek veltīta selekcijai. Spilgts piemērs ir pret kraupi imūno šķirņu selekcija. Panākumi ir vērtīgi, kas situāciju uz kādu laiku uzlabo. Taču monokultūru stādījumi atkal un atkal noved pie tā, ka pēc laika relatīvās izturības šķirnēm mazinās. Viens no iemesliem sakņojas pašā augu aizsardzības sistēmā, izmantojot sintezētos augu aizsardzības līdzekļus. Šo līdzekļu spēks un vājums ir to iedarbības raksturā, lai cik akurāti un precīzi tiktu pielietoti herbicīdi, fungicīdi un insekticīdi, vienmēr būs situācijas, kad kādi no kaitīgajiem organismiem spēs izdzīvot. Kaitīgie organismi spēs ar katru apstrādes reizi izdzīvot mazliet vairāk nekā iepriekšējā paudze. Process var būt salīdzinoši lēns, bet tomēr notiek. Tā rezultātā noteiktā laika periodā pret noteiktiem augu aizsardzības līdzekļiem kaitīgajiem organismiem tiktāl uzlabosies izdzīvošana, ka izveidosies rezistence. Situācija, kad pie attiecīgās apstrādes izdzīvos pārāk daudz kaitīgo organismu un turpināsies to kaitīgā ietekme, rada ekonomiski nozīmīgus ražas zaudējumus.

Tas nozīmē nemitīgu cīņu, kurā vienmēr maziņu solīti priekšā būs kaitīgie organismi. Nekāda rezistence neveidojas kaitīgajiem organismiem pret dabiskajiem organismiem – sēnēm, baktērijām, daudz līdzēt var putni un citas būtnes dārzā. Lielākā problēma ir tā, ka īsti neviena no metodēm, kad derīgie organis-

Kultūra	Aprikozes	Cidonijas, Īstās	Kaukāza plūmes	Bārbeles	Ķirši, skābie	Bumbieri	Vairiekti, Grieķijas	Smiltsērķši	Persiki	Plūmes	Lazdas	Hurma	Ābeles
Aprikozes	■				■		■		■				■
Cidonijas, Īstās		■					■						■
Kaukāza plūmes			■				■						■
Bārbeles				■			■						■
Ķirši, skābie	■				■		■		■				■
Bumbieri						■	■		■				■
Vairiekti, Grieķijas	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Smiltsērķši							■	■					■
Persiki	■				■	■	■		■				■
Plūmes							■			■			■
Lazdas											■		■
Hurma												■	■
Ābeles	■	■	■		■	■	■		■	■			■

Augļu saderība augļu dārzā.

Zaļš – ļoti laba saderība, sarkans – nav stādāmi blakus

Foto: Māris Narvils

Īstā cidonija

mi tiek piesaistīti augļudārzam, nespēj nostrādāt par visiem 100%. Atbilde ir pavisam vienkārša, derīgajiem organismiem šajā “vienveidībā” nav īsti ko darīt. Konkrētu derīgo organismu attīstība un iespēja vairoties ir saistīta ar noteiktām sugām. Tādēļ ziedošo augu joslas un joslas lauku malās situāciju spēj uzlabot, bet nespēj atrisināt to pēc būtības.

Problēmas risinājums meklējams daudzveidībā

Tāpat problēmas risinājums sakņojas daudzveidībā. Patiešām sugu daudzveidība ir tā atslēga. Jo vairāk dārza augu sugu ir dārzā, jo vairāk ir dažādu sakņu izdalījumu, uz kuriem vairojas noteikti mikroorganismi, tā rodas mikrobioloģiskā daudzveidība. Tālāk pa barības ķēdi seko dažādi vien-

šūni un daudzšūni, posmkāji, kukaiņi, abinieki, rāpuļi, putni un, visbeidzot, zīdītāji. Šķiet, ja jau tik vienkārši, tad tik stādām visu kopā, un viss notiks. Tomēr situācija nav tik vienkārša.

Kādas tad problēmas ir šķērslis, lai strauji spētu attīstīt tādas dārzu sistēmas.

- Ilgstošā monokultūru audzēšanas pieredze ir novedusi pie tā, ka daudzi dārzkopji citās augu sugās savām ābelēm, plūmēm vai upenēm saskata vispirms konkurentus, bet ne sadarbības partnerus. Tas nozīmē, ka jāmaina attieksme. Arvien vairāk zinātnieku pasaulē norāda uz augu sadarbības spējām, nekā līdz šim uzskatījām par augu savstarpējo konkurenci.

- Augsnes auglība tiek skatīta pārāk vienuspusīgā aspektā, balstoties pamatā tikai uz augsnes agroķīmiskajām īpašībām. Tās praktiski nepasaka neko par augsnē notiekošajiem dzīvības procesiem. Situācija, protams, arī mainās, jo arvien vairāk attīstās metodes, kas netiešā veidā seko līdzī daudzām mikroorganismu izpausmēm. Problēma ir tajā apstākļi, ka iegūtie rezultāti jātraktē un jāpasniedz tālāk tā, lai to saprastu ikviens dārzkopis. Galvenais, lai ne tikai saprastu, bet spētu pieņemt lēmumus par tālāko darbību, respektīvi uzlabotu situāciju.

- Kamēr izveidojošos situāciju skatīsies pa fragmentiem, neizvērtējot kopējos procesus un tendences, tikmēr vienmēr princips “kā man katru gadu vairāk nopelnīt” gūs virsroku.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Foto: Māris Narvils

Ābeles ir vienas no draudzīgākajiem augļu kokiem dārzā

◀ 8. lpp.

Pēc manis kaut vai ūdens plūdi, man vajag peļņu katru gadu un, neskatoties ne uz ko. Jebkuri ieteikumi, kas ved nezināmajā daudzveidībā, cilvēkus mulsina un baida.

- Vēl viens iemesls ir biznesu veidojošais modelis, uz ko balstās arī ar dārzjiem saistītie procesi un aprīkojums. Dārza ierīkošanas un kopšanas tehnika, noliktavas, šķirnes, platību atbalsta sistēma ir cieši saistījušās ar konkrētas sugas audzēšanas tehnoloģiju.

- Zināšanu trūkums, jo pētniecība salīdzinoši lēni un negribīgi virzās šajā virzienā. Iemesli arī saprotami – tas nav izdevīgi pašlaik esošām tehnoloģijām, jo pārāk daudz biznesa interešu ir ar tām saistītas.

- Platību atbalsta sistēmas maiņa situāciju var uzlabot, taču vienmēr sastapsies ar lielu pretestību.

- Izglītošana vienlaikus ir kā viegls, tā sarežģīts jautājums. Jaunas lietas iemācīties var, bet daudz grūtāk ir tās spēt pielietot. Visgrūtāk ir mainīt cilvēku domāšanu. Mēs esam iemācīti ražot, lai citi atkal patērētu. Tā ir sistēma, kas dzen strupceļā. Kamēr neizmainīsies

arvien lielāka cilvēku skaita domāšana, kā patērēt mazāk (resursi, vajadzības), kā patērēt tā, lai mazāk aiz mums paliktu atkritumu, kā tos, kas paliek, palaistu atkārtotās apritēs, mēs strauji tuvosimies tai robežai, kad uzstādījums “augstākas ražas” vairs nespēs sevi realizēt.

Kuri augļu koki ir draugi?

Neskatoties uz to, ir arī labas ziņas. Ir cilvēki, kas nesavtīgi, bieži sastopoties ar nesapratni un noraidījumu, tomēr strādā šajā virzienā. Tur arī būs iespējami jauni risinājumi. Tātad – kā augi tomēr spēj sadarboties dārzā. Ko vajadzētu ņemt vērā?

- Attīstīt novērošanas spējas, jo daudzas atbildes par sugu saderību mēs varam gūt dabā.

- Tautas gūtā pieredze, daudzi to varbūt noniecinās, taču tas ir vairāk nekā nekas. Tā ir empīriskā pieredze, kas nesakņojas daudzos atkārtojumos un svētos lielumos, taču tajos ir drosme un vēlme izzināt, uzlabojot kopējo situāciju.

- Daļa cilvēku, kuri atgriežas laukos, to dara ne tikai iegūto tonnu un nopelnītās naudas dēļ, bet viņiem rūp arī apkārtējā vide un tas, kādā vidē dzīvos viņu bērni, ko viņu acis redzēs

pēc 5, 10 un 50 gadiem Latvijā un pasaulē. Viņi ir atvērti meklējumiem.

- Jaunu nozaru, piemēram, agro-mežsaimniecības ienākšana lauksaimniecībā. Tā ir nozare, kas sāk meklēt sadarbību starp dažādām lauksaimniecības sistēmām, kas skata lietas kop-sakarībās, nevienu neignorējot. Mums tik ļoti ir vajadzīgi šie kompleksie risinājumi, bet vienlaikus, lai tie būtu viegli uztverami un saprotami tiem cilvēkiem un dārzkopjiem, kas vēlas iet šajā daudzveidības virzienā.

Visbeidzot – pats svarīgākais par to, kuri augļu koki, krūmi spēj būt draugi un sadarbības partneri augļu dārzā. Pēc pievīnotās tabulas redzams, ka starp 13 dažādām kultūrām nemaz tik lielas draudzības nav, taču ziņa arī nav nemaz tik slikta. Bez augļu kokiem parādās informācija arī par diviem riekstu kokiem stādījumos. Īpaši starp citiem izceļas Grieķijas valrieksts, redzams, ka ar šo koku tā īsti sadzīvot nespēj neviens, tādēļ augļu kokus stādīt netālu no valriekstiem noteikti nav ieteicams. Aprikozes nedrīkst stādīt kopā ar ābelēm, skābajiem ķiršiem un persikiem. Kaukāza plūmes nestāda kopā ar bumbierēm un ābelēm. Bārbeles nestāda kopā ar bumbierēm. Skābajiem ķiršiem nepatīk aprikožu, plūmju, persiku sabiedrība (visi kaulēni) un bumbieri. Toties droši var stādīt kopā ar ābelēm. Kaprīzas ir bumbieres, jo neaugs kopā ar Kaukāza plūmēm, bārbelēm, skābajiem ķiršiem, persikiem un plūmēm, bet bez bažām var stādīt kopā ar ābelēm. Kaprīzi ir arī persiki un plūmes, kas vienādi nemīl skābos ķiršus un bumbierus. Persikiem vēl nepatīk aprikozes un ābeles. Toties plūmes var stādīt kopā ar ābelēm. Visdraudzīgākās noteikti ir ābeles, jo var stādīt kopā ar īstajām cidonijām, bumbieriem, skābajiem ķiršiem un plūmēm. Ābeles jāizvairās stādīt kopā ar aprikozēm, plūmēm un persikiem.

Šeit nav minēta informācija par dažādiem ogulājiem. Ar ogulājiem augļu koku saderība ir daudz labāka nekā augļu koku starpā. Šis tabulas apkopojums noteikti palīdz izvairīties no kļūdām, lai nesastādītu nepareizos augļu kokus kopā. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

CITĀS VALSTĪS

ZVIEDRIJAS GARŠAS UN PIEREDZI LŪKOJOTIES

Zviedrijā Jemtlandes lēns reģions ir tūrisma un garšu galamērķis daudziem interesentiem. Tomēr tur atrodas ne tikai garšu baudīšanas iespējas, bet arī lauku attīstības un izglītības centrs “Torsta AB” un mājrāzotāju izglītības centrs “Eldrimner”. Tāpēc februāra sākumā devāmies pieredzes apmaiņas braucienā kopā ar pasākuma “Novada Garšas” pagājušā gada veiksmīgākajiem dalībniekiem.

Braucienā piedalījās “Novada Garšas” konkursa “Tautas garša 2019” uzvarētāji – ražotāji no “Capulus Terra”, SIA “Dūmiņu vīna darītava”, “Dabas laboratorijas”, SIA “Smalkais muslis”, z/s “Krišjāņi”, kā arī pārstāvis no z/s “Kotiņi”, jaunie pavāri, kuri uzvarēja pavārzeļļu konkursā, pavāri no “Pavāru kluba” un vairāki LLKC konsultanti.

Brauciena dalībnieki pārstāvēja dažādas sfēras, tāpēc gūtā pieredze arī bija ļoti atšķirīga, – tika apmeklētas vairākas saimniecības (gaļas liellopu saimniecības un kautuve, bioloģiskā daudznozaru saimniecība, kuru atbalsta pašvaldība, neliela dārzenu audzēšanas saimniecība, augļu un ogu pārstrādātāja, kafijas grauzdētājs, neliela alus darītava, kā arī vairāki ēdināšanas uzņēmumi, kas savos ēdienos iekļauj pēc iespējas vairāk reģionā izaudzēto produktu). Tomēr šajā rakstā vairāk par mājrāzotāju izglītības centru un sociālajos tīklos organizēto tirgu “Reko-Ring”.

“Reko-Ring” pārtikas tirgus principu atzīst saimnieki

Dārzenu saimniecībā “Ās Trādgārd” saimnieki atzīst, ka patlaban aktuāli ir sociālie tīkli (*Facebook* un *Instagram*), jo tajos var organizēt tirgošanos attā-

Foto: Elīna Ozola

Brauciena grupas pavāriem no Latvijas bija iespēja palīdzēt restorānā “HEIM Food Studio” pasniegt vakariņas

lināti, kā arī rādīt produkta ražošanas/audzēšanas procesu. Te arī uzzinājām, ka saimniecība savu produkciju pārdod ne tikai saimniecības veikaliņā, tradicionālā tirgū, restorāniem un veikalam, bet arī vietējā FB tirgus grupā. Tajā katru nedēļu tirgus dalībnieki – pārdevēji – ievieto informāciju (arī foto) ar konkrētajā nedēļā pieejamajiem produktiem un to cenu, tad pircēji komentāros piesakās, ko vēlas, pārdevēji konkrētā laikā produktus piegādā visiem, kuri pieteicās. Šo tirgus lapu un pašu tirgošanās procesu sauc par “Reko-Ring Ostersund” pārtikas tirgu. Šādi tirgošanās principi reģionā pārņemti no Somijas kāda projekta ietvaros. Pašu lapu FB tīklā izveidoja un administrē viens cilvēks, kas to dara brīvprātīgi. Šāda tirgus principi:

1. Ir kopēja tirgus grupa, kuras mērķis ir kalpot par pirkšanas un pār-

došanas platformu starp patērētājiem un galvenokārt pārtikas ražotājiem tuvākajā apkārtnē bez starpniekiem. Tomēr ir iespējams piedalīties arī tālākās apkārtnes ražotājiem, ja tas papildina pieejamo produkcijas klāstu.

2. Tiek noteikta viena diena nedēļā, konkrēts datums, laiks un vieta, kad un kur tiks veikta piegāde.

3. Ražotāji, kuri vēlas piedalīties nākamajā pārdošanas reizē, savlaicīgi ievieto sludinājumu grupā. Visai produkcijai ir jābūt pašu ražotai, uzņēmējam ir jābūt reģistrētam atbilstoši gan pārtikas, gan nodokļu un grāmatvedības likumdošanai.

4. Patērētāji produkcijas un to daudzuma pasūtīšanu veic, komentējot ražotāja konkrētā sludinājuma ierakstu, naudas norēķini notiek starp pircēju un patērētāju iepriekš.

► 11. lpp.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdēšanas medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Foto: Elīna Ozola

Bioloģiskās saimniecības “Ronngarde” ražošanas telpās ar saimnieci pēc ievērojumu gatavošanas praktiskas nodarbības

◀ 10. lpp.

5. Piegādes laikā ir iespēja uzdot jautājumus ražotājam, iepazīties. Tas arī atšķir šāda veida tirgošanos no veikala anonīmo preču iegādes. Tai pat laikā ražotājam ir iespēja taupīt laiku, neatrodoties tirgū pilnu dienu vai veicot piegādes patērētājiem vairākās konkrētās adresēs, jo šajā gadījumā piegāde ir vienā adresē un aizņem pusstundu papildu ceļam no saimniecības līdz piegādes vietai.

Jāatzīst, ka šis tirgus princips ir līdzīgs tiešās pirkšanas pulciņiem, kas aktuāli arī Latvijā, tomēr saredzu vairākus ieguvumus, izmantojot slēgto FB grupu:

1. Atviegloti administrēšanas uzdevumi (grupas uzturēšana, administrēšana, vietas apstiprināšana, kur nav nepieciešama konkrētās telpas uzturēšana, preču savākšana atkarībā no piegādātāju

noteiktā laika, preču sadale un izdalīšana, centralizēti naudas norēķini).

2. Patērētāji un ražotāji satiekas paši konkrētā laikā reizi nedēļā (iespēja iepazīties un aprunāties).

Šī noteikti ir pieredze un princips, ko kāds aktīvs reģions arī Latvijā varētu pārņemt.

Izglītības centrs, kura aktīvātātes izglīto un iedvesmo

Mājražotāju izglītības centrs “Eldrimner” dibināts 1995. gadā un 2005. gadā kļuvis par nacionālo mācību centru. Tas sniedz zināšanas, atbalstu un iedvesmu mazajiem pārtikas ražotājiem visā Zviedrijā un citās Skandināvijas valstīs.

Centra organizētajās mācībās 2019. gadā piedalījās 500 dalībnieki, 450 interesenti piedalījās pārējās aktivitātēs.

“Eldrimner” aktīvātes

Izglītība un iedvesma – gan pārtikas ražošana, gan uzņēmējdarbība vispār	<ul style="list-style-type: none"> • koledžas programma 1 gada garumā • uzņēmējdarbības uzsākšanas programma 5 nedēļu garumā • kursi iesācējiem, profesionāļiem, individuāli un pamatkursi (ilgst 1–5 dienas) • pieredzes braucieni Zviedrijā un ārzemēs • rokasgrāmatu izdošana
Atbalsts un padoms – pārtikas ražotājs pārtikas ražotājam (dialogs, konsultācijas, mentoring)	
Informācija un mārketing	<ul style="list-style-type: none"> • produktu konkurss kopš 1996. gada • mājražotāju dienas – principā reģionāli informatīvie semināri • žurnāla izdošana 4 reizes gadā • mājražotāju produkcijas sertificēšana • platforma un aplikācija par mājražotājiem un saimniecību veikaliņiem Zviedrijā

Šī centra mērķauditorija ir pārtikas amatnieki – mājražotāji, kurus raksturo: rūpīga gatavošana; vietējas izcelsmes izejvielas; dabīgi/tradicionāli procesi; roku darbs; unikāls produkts; garša, kvalitāte un raksturs.

Kopš 1996. gada centrs organizē konkursu ziemeļvalstu pārtikas ražotājiem, kur piedalās apmēram 500 produktu no 150 uzņēmumiem. Konkursa mērķis ir attīstīt mājražotāju produktus un uzlabot tos. Konkursā produkti tiek dalīti 7 kategorijās, dalībnieki piesakās 3 mēnešus iepriekš. Dalības maksas ražotājam ir apmēram 500 kronas (ap 50 eiro). Dienu pirms konkursa ražotājs ierodas ar savu produktu vai arī atsūta to ar kurjeru, vai pa pastu, ja iespējams. Konkursā par uzvarētājiem lēmumu pieņem žūrija. Kriteji katrai kategorijai ir atšķirīgi, tomēr galvenokārt tiek vērtēts izskats, struktūra, aromāts un garša. Uzvar tas, kuram ir visaugstākais garšas novērtējums. Visi konkursa dalībnieki saņem pilnīgu novērtējumu ar punktiem un rakstiskiem paskaidrojumiem par katru produktu. Pēc konkursa notiek arī nozares semināri par to, kā produkti tika novērtēti (iespēja uzzināt vairāk par to, kā darbojas žūrija, kā notika vērtēšana un kāpēc uzvarēja konkrētie produkti). Semināros ražotājiem ir iespēja diskutēt un saņemt atsauksmes par saviem produktiem, lai tos pilnveidotu un uzlabotu. Katras kategorijas uzvarētājam tiek piešķirta medaļa, diploms un zelta etiķetes, ko izmantot uz godalgotā produkta. Uzvarētāju sarakstu aktīvi izmanto restorāni, iekļaujot produktus ēdienkartēs. Tas un iespēja iegūt ieteikumus produkta attīstībai noteikti arī ir lielākais ieguvums, lai ražotājs konkursā piedalītos.

Vēl viena no mārketinga aktivitātēm centrā ir kataloga (<https://www.mathantverk.se>) uzturēšana, kur restorāni un citi interesenti var atrast vietējos produktus, vietējos ražotājus un veikaliņus, kas pieejami uz vietas saimniecībās. Šī kataloga ideja sasauca ar LLKC nesen izveidoto katalogu www.novadagarsa.lv, kurā aktīvi iesaistās Latvijas ražotāji. **LL**

Elīna OZOLA,
LLKC Lauku attīstības
nodaļas vadītāja
e-pasts:
elina.ozola@llkc.lv
tālr. 63050220

MEŽSAIMNIECĪBA

PAVASARIS KLĀT – STĀDĪSIM MEŽU!

Tāpat kā lauksaimniecībā, arī mežsaimniecībā veiksmīgai darbu īstenošanai noteicošie ir laika apstākļi. Šogad netipiski siltā ziema veikusi korekcijas darbu plānošanā, tai skaitā meža stādīšanā.

Kad ir labākais kociņu stādīšanas laiks mežā?

Pieredze liecina, ka mežā labākais kociņu stādīšanas laiks ir pavasaris, pēc iespējas ātrāk, tūlīt pēc sniega nokušanas, kad zeme atkususi un augsnē vēl ir pietiekoši daudz mitruma. Kā rīkoties šogad, vai var jau sākt stādīt mežu?

Lai gan pašreizējie laikapstākļi ļauj stādīt mežu, tomēr vajadzētu būt piesardzīgiem sala un lielā mitruma dēļ, kas var nelabvēlīgi ietekmēt jauno kociņu izaugšanu, īpaši kūdras augsnēs. Ja laika prognozes paredz agru un sausu pavasari, tad ar meža stādīšanu sausos meža tipos uz smilts augsnēm nevajadzētu kavēties. Labākais laiks, kad plānot meža stādīšanas darbus, būtu marta vidus. Ja šogad plānots apstādīt lielākas platības ar kailsakņu stādiem, tad gan kociņu stādīšanu ieteicams sākt ātrāk, lai paspētu iestādīt līdz pumpuru plaukšanai. Ietvarstādus var stādīt ilgāk – pat līdz jūnija beigām, ja ir pietiekošs augsnes mitrums.

Vai pirms stādīšanas nepieciešams sagatavot augsni?

Pieredzējuši mežkopji neiesaka stādīt mežu nesagatavotā augsnē. Paaugstināta mitruma apstākļos stādījumi cietīs no mitruma. Auglīgās augsnēs spēcīgais aizzēlums nomāks iestādītos kociņus, apgrūtinās stādījumu kopšanu, jo kociņus būs grūti atrast. Palielināsies risks kociņus nopļaut. Šķietamo izmaksu ietaupījumu zaudēsiet uz stādījumu kopšanas un papildināšanas izmaksām. Vislabāk augsni gatavot rudenī, lai augsne nosēžas. Ja augsni gatavo pavasarī, tad to vēlams veikt vismaz mēnesi pirms stādīšanas.

Mūsdienās ir pieejams samērā plašs augsnes gatavošanas pakalpojumu piedāvājums, izmantojot pielāgotus lauksaimniecības un mežsaimniecības traktoros, frēzes, ekskavatorus pacilu veidošanai. Vidējās pakalpojuma

Foto: LVM arhivs

cenās, ar ko jāreķinās, ir no 120 līdz 140 eiro/ha (plus PVN). Ir meža īpašnieki, kas nelielās platībās augsnes gatavošanu veic saviem spēkiem, izmantojot krūmgriežiem pielāgotu frēzi.

Kur iegādāties stādus, kas jāzina?

Stādus meža stādīšanai var iegādāties meža kokaudzētavās, iepriekš tos pasūtītot, jo stādu audzēšanai vajadzīgi vismaz divi gadi, un liekus stādus neviens neaudzē. Aktualizēts kokaudzētavu saraksts pieejams www.mkpc.llkc.lv.

Lai pierādītu apstādītās platības stādu izcelsmi un legalitāti, pircējam, iegādājoties stādus, jāsaņem **stādu iegādi apliecinošs dokuments un etiķete**, kas būs jāiesniedz Valsts meža dienestā kopā ar atjaunošanas vai ieaudzēšanas pārskatu.

Pirms stādāmā materiāla iegādes lietderīgi pārlicināties, vai stādāmā materiāls ir **sertificēts**, kāda ir **reproduktīvā materiāla kategorija**, vai tas ir **piemērots atjaunojamās platības vietai**.

Praktiski padomi

Lai gan kociņu stādīšana mežā šķiet vienkāršs pasākums, tomēr ir vairākas nianšes, kas jāievēro:

- Stādu transportēšanā nav pieļaujama sakņu iekaltēšana un mehāniska bojāšana.

- Maisus un kastes mežā uzglabā ēnā, ne ilgāk par 1 nedēļu. Nedrīkst ļaut stādiem sakarst (izsust). Maisos jāizdur caurumi, nedrīkst maisus un kastes likt vienu virs otra.

- Stādīšanas laikā, pārvietojoties pa cirsma, stādiem jābūt ievietotiem tāda traukā, lai nepieļautu sakņu sistēmas iekaltēšanu.

- Ietvarstādiem jābūt pakāpeniski atlaidinātiem.

- Stādot kociņus mežā, jāievēro, lai sakņu kakls atrodas 2–3 cm zem zemes, ietvarstādi jāstāda par 1,0–1,5 cm dziļāk, nekā tas audzis konteinerā, zemi piemīda, lai nepalik gaisa spraugas. Jāskatās, lai sakņu gali nepalik virs zemes.

- Stādīšanai izmanto lāpstas, speciālos stādāmos šķēpus un stādāmos stobrus ietvarstādu stādīšanai. Stādāmā stobra diametram jābūt par 15% lielākam nekā ietvarstāda sakņu kamola diametrs.

- Ja stāda svaigos izcirtumos, kur stādus apdraud priežu lielais smecerņieks, pirms stādīšanas tie jānomiglo ar kādu no insekticīdiem.

- Lai ieaudzētu vajadzīgo (normatīvos noteikto) kociņu skaitu, ņemot vērā dažādus riskus, jāstāda apmēram par 10% vairāk stādu.

Jautājumos par meža stādīšanu meža īpašnieki var konsultēties ar Meža konsultāciju pakalpojumu centra speciālistiem, kā arī apmeklēt seminārus un mācības. Informatīvie materiāli par meža stādīšanu un meža kokaudzētavu saraksts pieejams www.mkpc.llkc.lv sadaļā Informatīvie materiāli. **LL**

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tāl. 63050477

BRISELES GAITEŅOS

BALTIJAS LAUKSAIMNIEKI PROTESTĒ BRISELĒ

Baltijas lauksaimnieki 20. februārī pulcējās Briselē, lai Eiropas Padomes sanāksmes dalībniekiem atgādinātu par nevienlīdzīgiem maksājumiem Eiropas dalībvalstu lauksaimniekiem.

Eiropas Savienības valstu vadītāji 20. februārī ieradās uz ārkārtas Eiropas Padomes sēdi, lai vienotos par ES daudzgadu budžetu 2021.–2027. gada plānošanas periodam.

Pašlaik esošie tiešie maksājumi nenodrošina vienlīdzīgus konkurences apstākļus Eiropas Savienības dalībvalstu lauksaimniekiem. Liela daļa ES dalībvalstu lauksaimnieku saņem 100–209% maksājumus no Eiropas Savienības vidējā līmeņa. Latvija saņem tikai 66% maksājumu no Eiropas Savienības vidējā līmeņa. Ja salīdzinām ražošanas izmaksas vidēji Eiropas Savienībā un Latvijā, tad tās ir tādā pašā līmenī vai arī augstākas. Piemēram, degvielas cenas ir par ~5% augstākas, mēslošanas līdzekļu un augu aizsardzības līdzekļu cenas ir par 6% augstākas. Vienīgi atalgojums ir zemāks Latvijā nekā ES.

Lauksaimnieki protesta akcijā ar plakātiem prasīja godīgus tiešmaksājumus, kā arī iebilda par Eiropas Komisijas piedāvājumu visām dalībvalstīm par 15% samazināt lauku attīstības finansējumu. Latvijas lauksaimnieki nepiekrīt, jo iepriekšējā periodā Latvija bija viena no dalībvalstīm, kurai jau tika samazināts finansējums lauku attīstībai. Tas nav godīgi – vienai valstij divreiz pēc kārtas samazināt finansējumu lauku attīstībai.

101 MILJONS EIROPAS VIDEI UN KLIMATAM

Eiropas Komisija paziņojusi par 101,2 miljonu eiro investīciju vairākiem projektiem, tajā skaitā Latvijā, saskaņā ar LIFE programmu videi un klimatam.

Ar finansējumu tiks atbalstīti 10 liela mēroga vides un klimata projekti deviņās dalībvalstīs, palīdzot Eiropas pārejai uz ilgtspējīgu ekonomiku un klimata neitralitāti. Šos projektus īsteno Kiprā, Igaunijā, Francijā, Grieķijā, Īrijā, Latvijā, Slovākijā, Čehijā un Spānijā.

Eiropas Komisijas viceprezidents Franss Timmermanis sacīja: “Eiropas Zaļā kursa mērķis ir uzlabot mūsu pilsoņu labklājību un labklājību, vienlai-

Latvijas lauksaimnieki protestē Briselē pret nevienlīdzīgiem tiešmaksājumiem

Lai nodrošinātu Latvijas lauksaimniecības sektora konkurētspēju, nāmajā ES kopējā plānošanas periodā ir nepieciešama tiešmaksājumu izlīdzināšana dalībvalstu starpā un ES valstu lauksaimniekiem jāstrādā vienlīdzīgas konkurences apstākļos. Tādus nodrošinot, lauksaimniekiem būs vieglāk īstenot arī vides prasības.

Protesta laikā Baltijas lauksaimniekus apmeklēja arī visu trīs Baltijas valstu vadītāji. Viņiem tika dāvināts īpašais Baltijas ābolu sulas samita enerģijas dzēriens. Tas ražots nevienlīdzīgos apstākļos. Dzēriens bija nepilna pudele un simbolizēja, ka Baltijas lauksaimnieki saņem mazākus maksājumus par ES dalībvalstu vidējo līmeni.

Jāpiemin, ka decembrī Baltijas lauksaimnieki saviem valstu vadītājiem uz Eiropas Padomes sanākumi deva līdz ¾ daļas maizes kukuli, kas simbolizēja, ka Baltijas valstu lauk-

saimnieki saņem ¾ no Eiropas dalībvalstu tiešmaksājumu vidējā līmeņa.

Protesta akcijas dalībnieki no Latvijas pārstāvēja dažādas lauksaimnieku nevalstiskās organizācijas: Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi, Zemnieku Saeimu, Lauksaimniecības Statūtsabiedrības asociāciju, Latvijas Zemnieku federāciju, Lauksaimnieku apvienību, Latvijas Cūku audzētāju asociāciju, Latgales ražojošo lauksaimnieku apvienību, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju, kā arī piedalījās LLKC pārstāvji.

Pēc Baltijas lauksaimnieku protesta Beļģijas lauksaimnieki ar traktortehniku piebrauca pie Eiropas Padomes ēkas un protestēja pret Kopējās lauksaimniecības politikas finansējuma samazināšanu. **LL**

Ilva Bērziņa, Valsts Lauku tīkla Sekretariāta lauksaimniecības un lauku attīstības lietu biroja vadītājas pienākumu izpildītāja

kus aizsargājot dabu un klimatu. LIFE projektiem ir bijusi nozīmīga loma daudzus gadus, un tiem ir liela ietekme uz vietas. Ar ieguldījumiem 100 miljonu eiro apmērā mēs palīdzēsim saglabāt vērtīgos dabiskos biotopus, uzturēt tīru gaisu un samazināt piesārņojumu daudzus Eiropas ezerus un upes.”

Integrētie projekti uzlabos pilsoņu dzīves kvalitāti, palīdzot dalībvalstīm ievērot ES tiesību aktus sešās jomās: daba, ūdens, gaiss, atkritumi, klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām. Tie veicina vides un klimata tiesību aktu īstenošanu koordinētā veidā un lielā teritoriālajā mērogā, piesaistot finansējumu no citiem ES

avotiem, valstu un reģionālajiem dalībniekiem un privātajiem ieguldītājiem.

LIFE ieguldījums dod iespēju papildu piesaistīt vairāk nekā 6,5 miljardus eiro, jo dalībvalstis var izmantot arī citus ES finansējuma avotus, tostarp lauksaimniecības, reģionālos un struktūrfondus, programmu “Apvārsnis 2020”, kā arī valstu fondus un privātā sektora ieguldījumus.

Latvijā finansējums tiks izmantots, lai uzlabotu ūdens kvalitāti Daugavas, Lielupes, Ventas un Gaujas baseinos, realizējot virkni pasākumu, kas samazinās organisko vielu piesārņojumu un uzlabos vides stāvokli. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaiti apkošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2020. GADA APRĪLĪ

Termins	Marts																															Aprīlis																															Maijs																															
	1	4	5	10	15	16	19	20	25	30	31	1	5	6	7	10	14	15	16	19	20	21	25	26	27	29	30	31	1	5	15	20	21	31	1	5	15	20	21	31																																																						
Platību maksājumi																																																																																														
Valsts atbalsts																																																																																														
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda pasākumi																																																																																														
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																																																																																														
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																																																																																														
Mikrouzņēmumu nodoklis																																																																																														
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																																																																																														
Dabas resursu nodoklis																																																																																														
Nekustamā īpašuma nodoklis																																																																																														
Darījumu kvītis																																																																																														
Skaidras naudas deklarēšana																																																																																														
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																																																																														
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																																																																														
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																																																																																														
Gada pārskats																																																																																														
Vienotais platībmaksājums (datumi provizoriski, var mainīties)																																																																																														
Dzīvniekudrājumu lauksaimniecībām																																																																																														
Inovācija																																																																																														
Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																																																																																														
Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana																																																																																														
Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																																																																																														
Zvejas flotes modernizācija																																																																																														
PVN mēneša (ceturksņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																																																																														
Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																																																																																														
Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																																																																																														
Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PASŅODARBINĀTĀJIEM																																																																																														
Dabas resursu nodokļa pārskats																																																																																														
Nodokļa maksāšanas termiņš																																																																																														
Atskaites par darījumu kvīšu izlietojumu																																																																																														
Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																																																																																														
Gada ienākumu deklarācija par 2019. gadu																																																																																														
Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																																																																																														
Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																																																																																														
Gada pārskats par 2019. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)																																																																																														

Gamatvedība un nodokļi

UZŅĒMĒJDARBĪBA

LAI ĪSTENOTU SAPŅUS, IR JĀRĪKOJAS!

Signes ceptie franču makarūni jeb mandeļu bezē

Pirms mājražošanas uzsākšanas, apmēram pirms trim gadiem, Signe Erdmane Talsos strādāja par pirmsskolas izglītības iestādes skolotāju un nezināja ne par tādiem makarūniem, ne par to, kā šie smalkie franču cepumi izmainīs viņas ikdienu.

Jau trīs gadus Signe vairs nestrādā algotu darbu un pati veic saimniecisko darbību. Šobrīd makarūni pieejami desmit garšu variācijās un dažādās formās atkarībā no klientu vēlmēm un svētkiem. Nupat kā noticis liels pavērsiens, jo ir īstenojies sapnis par savas vietas izveidi Talsos. Šī iecere Signē mājaja jau no paša sākuma, uzsākot makarūnu cepšanu mājās. Piedāvājumi bijuši arī strādāt Rīgā, vienā no vadošajiem meistarklašu vadīšanas centriem, taču Signe vēlējusies dot savu artavu Talsiem. Arī Talsu novads novērtē Signes darbošanos, par ko liecina šogad saņemtais Talsu novada pašvaldības apbalvojums "Gada mājražotājs 2019".

SIGNE ERDMANE

- Mājražotāja no Talsiem,
- SIA "Ceļojošais franču makarūns" īpašniece,
- Desmit dažādu veidu un garšu franču makarūnu cepēja,
- Tiešās piegādes klientiem Rīgā, Tukumā un Jūrmalā,
- Makarūnu meistar-klares Talsos.

Kāpēc tieši makarūni?

Signe stāsta: "Man patika Ziemassvētku laikā tuviniekiem pasniegt dāvanās paštaisītus gardumus, piemēram, trifeles vai marcipānus. Vienu gadu māsa ieminējās, lai pamēģinu franču makarūnus, ka ir tādi cepumi, kurus esot grūti uzcept. Gadu vēlāk pamēģināju, un pirmās reizes sanāca ļoti labi. Cilvēki sāka interesēties, vai var arī iegādāties, un tad radās problēmas. Gatavojot pēc klientu pasūtījuma – nekas vairs nesanāca un sākās lielā cīņa."

Neapstāties pie pirmajām neveiksmēm

"Kad pirmie makarūnu pasūtījumi bija pieņemti, vairs negāja tik gludi kā tad, kad gatavoju makarūnus savam un savu tuvinieku priekam. Cepumi neizdevās – augšīņa saspregāja vai vidus neizcepās, tik daudz makarūnu porciju nācās izmest! Parasti ātri atmetu lietas, ko neizdodas izpildīt, taču ar makarūniem bija citādi. Varbūt arī nedaudz spīta pēc, jo bija daži, kas nenoticēja, ka kaut kas tāds var izdoties un ar makarūnu gatavošanu varu gūt peļņu. Arī tas, ka varēšu pati organizēt savu laiku un nav jāstrādā konkrēts darba laiks, bija viens no iemesliem, kāpēc negribēju padoties."

Nosaukuma "Ceļojošais franču makarūns" rašanās

"Katru nedēļu makarūni tiek piegādāti uz Rīgu, Tuku un Jūrmalu ar piegādi līdz durvīm. Pasūtījumam ar vēlamajām garšām un veidiem iespējams pieteikties *Facebook* lapā. ▶ 16. lpp.

Foto: no Signes Erdmanes personīgā arhīva

Foto: no Signes Erdmanes personīgā arhīva

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Foto: no Signes Erdmanes personīgā arhīva

Signe Erdmane, SIA "Ceļojošais franču makarūns" īpašniece

◀ 15. lpp.

Makarūniem patīk ceļot, tāpēc pēc nepieciešamības tos iespējams saņemt arī Ventspilī, Kuldīgā vai citviet Latvijā. Labprāt strādāju arī ar korporatīvajiem klientiem, kuriem izpildu specializētus pasūtījumus atbilstoši logo un tematikai."

Makarūnu darbnīca Talsu vecpilsētā

"2018. gada nogalē piedalījies "Laukiem būt!" mācībās, kuru laikā izstrādāju biznesa ideju par savas meistarklašu vietas izveidi. Drīz pēc tam tika atrastas telpas un uzsākti remontdarbi telpu iekārtošanai. Tā kā esmu jaunais uzņēmējs un finanšu līdzekļi ir ierobežoti, telpu remontdarbi ievilkās ilgāk, kā plānots, taču par rezultātu esmu gandarīta. Tikko kā izveidotajā makarūnu darbnīcā Talsu vecpilsētā viesi varēs

produktīvi pavadīt laiku, ar pievienoto vērtību – apgūt franču makarūnu gatavošanas procesu un nobaudīt tos. Telpās iespējams uzņemt viesus, tūristu grupas līdz 40 cilvēkiem, un uzzināt gan par franču makarūnu gatavošanas procesu, gan ceļu, kā līdz tiem esmu nonākusi."

Kas jauns vēl gaidāms?

"Klasiskais franču makarūnu veids ir apgūts, un esmu gatava ar savām zināšanām dalīties arī ar citiem, vadot meistarklases. Šobrīd strādāju pie iespējas piedāvāt franču makarūnus arī vegāniem. Proti, neizmantojot ne olu baltumus, ne piena produktus." LL

AUGKOPIĀ

PIRMS LAUKAUGU SĒJAS AICINĀM NOTEIKT SĒKLU KVALITĀTI

Tuvojoties pavasara sējas darbiem, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) aicina noteikt sēklas kvalitāti laukaugiem. No tā, kāds sēklas materiāls tiek izmantots sējai, ir atkarīgs nākamās ražas lielums un ekonomiskais ieguvums.

Lai precizētu sēklu izsējas normu un nodrošinātu optimālu sējumu biežību, LLKC augkopības laboratorijā piedāvājam noteikt sēklu kvalitātes rādītājus: sēklu dīgtspēju un 1000 sēklu masu. Sēklu dīgtspēja ir viens no kritērijiem, lai uz lauka izaugtu pēc iespējas vairāk veselīgu un spēcīgu augu. Jo mazāk sēklas izmanto, jo lielāka nozīme ir sēklas dīgtspējai, it īpaši pielietojot samazinātu izsējas normu. Lai nebūtu pārsteigumu uz lauka pēc sējumu sadīgšanas, jāveic sēklas materiāla novērtējums.

Konsultācijas un augkopības laboratorijas pakalpojumus lauksaimnieki var saņemt atbilstoši LLKC izstrādātam cenrādim un LAP 2014.-2020. apakšpasākuma "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai" projekta ietvaros.

Papildus informācija: LLKC Augkopības nodaļa, tālr. 63050577. LL

LLKC Augkopības nodaļa

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018

Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone

"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319

Iespiests SIA "IBC Print Baltic"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.